

Hovorna.

Přípustnost prorogace v civilních sporech podle nové úpravy soudní příslušnosti v Čechách a na Moravě. (Z přednášky a debaty na valné schůzi Právníké jednoty moravské dne 25. května 1939.)

Novou úpravou příslušnosti v civilních věcech byla v Čechách a na Moravě rozdělena kompetence mezi soudy české a německé. Jde nám o otázku, zda je přípustná a platná úmluva stran o příslušnosti soudů (prorogace), pokud jde o překročení kompetenční hranice, stanovené pro příslušnost soudů českých na jedné a příslušnost soudů německých na druhé straně.

Nařízení o německém soudnictví v Protektorátu Čechy a Morava ze 14. dubna 1939 stanoví v § 7, že německé soudnictví jest proti soudům Protektorátů výlučné, pokud není ustanoveno nic odchylného. Takové odchylné předpisy byly vydány pro civilní spory.

Ustanovení o příslušnosti českých a německých soudů obsahuje nařízení o výkonu soudnictví v občanských věcech právních v Protektorátu Čechy a Morava ze dne 14. dubna 1939, říšský zák. I. str. 752. Při výkladu těchto ustanovení musíme rozlišovati spory statusové a spory ostatní. Ve sporech statusových jsou příslušny německé soudy, jestliže je na řízení jako strana zúčastněn německý státní příslušník, anebo, jestliže žádná strana není státním příslušníkem Protektorátu. Z toho vyplývá, že české soudy jsou ve sporných věcech, týkajících se osobního stavu, příslušny jen tehdy, jestliže jsou buď obě strany příslušníky Protektorátu, anebo jestliže jest příslušníkem Protektorátu aspoň jedna ze stran a druhá není německým státním příslušníkem. V ostatních sporech (nestatusových) jsou německé soudy příslušny jen tehdy, jsou-li obě neb aspoň jedna ze stran německý státním příslušníkem. Ve všech jiných nestatusových sporech jsou příslušny soudy české.

Totéž nařízení v § 3 stanoví, že německé soudnictví nebrání tomu, aby se provedlo řízení před soudy Protektorátu, jestliže se v některé občanské věci sporné, ve které jsou strany oprávněny k opatřením o předmětu sporu, pustily na řízení zúčastněné strany německé státní příslušnosti do jednání ve věci hlavní před soudy Protektorátu, aniž uplatnily německé soudnictví. Tento § má nadpis: Jednání německých státních příslušníků před soudy Protektorátu. Je tu tedy upravena preklusivní prorogace a jde tu o zvláštní předpis odchylný od obecné zásady výlučnosti německého soudnictví, vyslovená ve shora citovaném předpisu § 7 prvního nařízení.

Je-li však připuštěna prorogace preklusivní, je zajisté přípustná též prorogace consensuální. Podporu pro tento názor můžeme naléztí též v ustanovení § 8 odst. 2 nařízení o výkonu soudnictví v občanských věcech právních, které sice upravuje jen přechodná pravidla pro převedení zahájených věcí právních, může nám však sloužit za důležitou interpretační pomůcku při výkladu ostatních ustanovení těchto nařízení. Citované ustanovení vyslovuje zásadu, že návrh na převedení zahájené již občanské věci sporné ze soudu Protektorátu na nově příslušný německý

soud je nepřipustný, jestliže oprávněný se výslovně vzdá oprávnění návrh učiniti. Z toho můžeme dovoditi, že také ve sporech nově zahajovaných a pro spory, které snad v budoucnu mohou býti zahájeny, se může oprávněný německý státní příslušník smlouvou o prorogaci vzdáti námitky nepřislušnosti soudů Protektorátu ve smyslu § 3 nařízení a smluviti se takto na příslušnosti některého ze soudů Protektorátu. To tím spíše, když podle § 4 nařízení pro příslušnost a řízení před soudy jak německými, tak i protektorátními platí stejný civ. řád soudní a jurisdikční norma, která v § 104 vyslovuje přípustnost prorogace. Základním předpokladem pro úmluvu o propagaci ovšem jak podle § 3, tak i podle § 8 odst. 2 nař. jest, aby šlo o takový předmět sporu, který podléhá dispozici stran rozepře. To znamená, že nesmí jíti o takový předmět sporu, jehož dispozice byla zvláštním předpisem stranám odňata (na př. neplatnost manželství pro veřejnoprávní překážku).

K. Gerlich.

Časové meze úroků při reálním rozvrhu.

I. Často zajímá v praxi otázka, za kterou dobu zadrželé úroky jest přikázati v pořadí jistiny, vlastně v pořadí před jistinou, vzhledem k předpisu poslední věty § 216 ex. ř.

Tu pak, jak známo, § 216 ex. ř. č. 4 odst. 2 zásadně stanoví, že takové pořadí náleží „úrokům (důchodům a jiným opřeuujícíím se dávkám), které ze smlouvy nebo ze zákona příslušejíce nejsou déle 3 let přede dnem příklepu zadrženy“.

II. Jasným v podstatě jest tento předpis, pokud jde o úroky smluvní, tedy o úroky, jež byvše sjednány právním jedráním, do knih vtěleným, současně s jistinou jsou takto knihovně zapsány. Při tom co do časových mezí není rozhodno, zda se přikloníme k názoru, že se nepředpokládá prodlení v příčině úroků a že tedy lze je přisouditi jenom, jestliže je oprávněný — pokud nejde o vymáhajícího věřitele, přesněji o součást vymáhané pohledávky — přihlásil k rozvrhu podle § 260 ex. ř., jak požaduje rozh. Práv. č. 612/02 a Zentral-Blatt č. 81/00, či zda je dlužno přikázati byt nepřihlášené, jenom pokud z knih jest patrné právo k nim (rozh. Práv. 822/03 a Zentral-Blatt 324/16).

Zcela stranou ponecháváme názor, že úroky sluší přikázati i bez knihovního vyznačení takového práva, jak tvrdí H o r a (Soustava ex. práva z r. 1930 str. 191) a judikatura starého vídeňsk. nejvyššího soudu, proti rozh. Vážného sb. č. 303 a § 984 obč. zákona.

Ať dáme za pravdu tomu či onomu názoru, budeme musiti často řešiti méně již nespornou otázku, zda tento předpis o pořadí § 216 č. 4 odst. 2 ex. ř. pouze pro 3leté úroky se vztahuje také na zástavní práva exekuční, u nichž z povahy věci plyne, pokud vůbec úroky jsou knihovně zajištěny, že na rozdíl od úroků při tak zv. dobrovolném zástavním právu jest v knize pozemkové vyznačeno i datum, od kdy začínají běžeti, na př. „...vkládá se nucené právo zástavní za K 3.150.— se 6% úroky od 1./10. 1033, útratami...“.

Při řešení této otázky bylo by obrátiti pozornost především k dějinám vzniku ustanovení shora citovaného. Tu pak bylo výslovně řečeno ve vysvětlivkách k vlád. návrhu ex. ř. str. 206 (Materialie I. díl str. 546), že předpisy o přednosti (die Prioritätsordnung) nechtějí tvořiti nové hmotné právo, stejně jako nový (tehdy) konkursní řád (z r. 1868), nýbrž usnadniti soudcovu úlohu zjištěním a vyslovením toho, co podle hmotného práva platí.

Z toho patrně bylo vyvozováno pro naši otázku důležité mínění, že doba

3 let pro pořadí úroků s jistinou jest obdobou, ne-li důsledkem předpisu o promlčení úroků § 1480 obč. zák. Podle tohoto pojetí bylo by ovšem i tam, kde jest v knize pozemkové vyznačen počáteční den splatnosti úroků, tedy prakticky při nuceném zástavním právu, přikazovati s jistinou pouze úroky nikoli starší 3 let a na ostatní dostalo by se pouze v pořadí § 217 č. 2 ex. ř.

Tak bylo vysloveno v rozhodnutí presidielní sbírky č. 15.992 a před tím č. 14.981, v tomto aspoň, pokud jde o úroky splatné v mezidobí od knihovního zápisu do počátku 3leté doby, kdežto co do úroků od počátku splatnosti do knihovního zápisu byly přisouzeny k úvaze, že takové úroky jsou samostatnou pohledávkou jistinnou, na kterou se nevztahuje promlčení.

Nechceme tu zkoumatí důslednost tohoto nazírání. Nutno ovšem především míti za velmi pochybné, zda, mění-li se něco na pohledávce jejím přisouzením, tedy stává-li se pohledávka t. zv. adjudikační, nemá-li promlčení, odtud znovu běžící a podáním exekuce přetržené, od tohoto podání exekučního návrhu znovu začínati běžeti, jak učí Sedláček (Nástin akad. přednášek, všeobec. část č. 96) a proč bychom tu neměli i obdobně (dle § 78 ex. ř.) nepokračování v exekuci rovnati tomu, když věřitel řádně nepokračuje ve sporu, což jest podmínkou přetržení promlčení dle § 1497 obč. zák.

Jest sice pravda, že nuceným zřízením zástavního práva, zejména vkladem, jenž jest pravidlem, se skonává tento způsob exekuce (§ 87 ex. ř.), nejsou již podmínkou nucené dražby resp. správy a vice versa, leč přece jest se stanoviska vymození pohledávky něčím prozatímním, hospodářsky zřejmě jenom jejím zajištěním a nikoliv úhradou, a se stanoviska přetržení promlčení dle § 1497 obč. zák. záleží zřejmě na tomto pokračování v t. zv. uskutečňování, realizaci pohledávky.

Nehledě k oné resrovnalosti co do úroků z mezidobí od knihovně vyznačeného počátku splatnosti do knihovního zápisu, oproti úrokům, splatným odtud do začátku 3leté lhůty § 216 č. 4 odst. 2 ex. ř., nemůžeme se však ubrániti dalším pochybnostem vůči názoru, spatřujícím v uvedeném ustanovení obdoby, resp. důsledek § 1480 obč. zák., zejména ohledně úroků takto knihovně vyznačených počátkem splatnosti. Neboť, jak obecně jest známo, byla právě v zmíněném § 1480 obč. zák. spatřována určitá antinomie u porovnání s § 1335 obč. zák. o tom, že úroky mohou vyrůsti do výše jistiny.

Ponecháme při tom stranou případ vyšších než 33½% úroků, zmíněný Wolffem v Klangově komentáři (cit. dle Kubeše v Rouček-Sedláčkově komentáři V. str. 966), jistě pro úmysl zákonodárce nerozhodný už vzhledem k § 994 obč. zák. — dnes ovšem neplatnému. Tato zdánlivá antinomie byla, jak známo, rozřešena dekretem z roku 1812 č. 1016 Sb. z. s., jenž upozornil na možnost přetřhnouti promlčení uznáním dluhu vždy před skončením 3leté doby.

Leč domysleme praktické důsledky takového nazírání: Kdyby měl předpis § 261 č. 4 odst. 2 ex. řádu býti chápán tak, že starší než 3 leté úroky by se nepřiznávaly proto, že jsou promlčené, pak by důsledně — mluvíme tu všeobecně, tedy zásadně i o úrocích smluvených, tedy při t. zv. dobrovolném zástavním právu — mohl věřitel úspěšně trvati na přikázání takto starších než 3letých úroků s tím, že promlčeny nejsou, že byly uznány dle § 1497 obč. zák. a dokazovati tuto skutečnost, přetřhující promlčení, kdyby proti takové přihlášce byl podán odpor. Takový názor nebyl dosud nikdy schválen, naopak výslovně odmítl jej vídeňský nejvyšší soud rozh. Nowackovy sb. nová řada č. 668 s tím, že byt již podáním návrhu na povolení exekuce — šlo o rozvrh mobilární — se přetřhlo

promlčení, přeci přikázání úroků za 3 léta přede dnem toho návrhu odpovídá výslovnému ustanovení § 216 ex. ř., platného i tu dle § 286 odst. 4 ex. ř., takže starší úroky bylo by možno přikázati jen za podmínek případně pořadí §§ 217 č. 2, 286 odst. 4 ex. ř.

Shora uvedené nazírání zanáší do rozvrhu určitý nejistý prvek, jímž jest každé rozšíření toho, co skutkového má o něm býti řešeno, neboť vzhledem k § 231 ex. ř. bylo by tu skutkově sporný podklad rozvrhu odkázati na pořadí práva, což jistě jest méně praktické a proto se stanoviska účelového, teleologického výkladu bylo by dáti přednost opačnému názoru, že přesným předpisem § 216 č. 4 odst. 2 ex. ř. jest vyloučeno zatahovati do naší otázky komplikace dané směřováním jejím s otázkou promlčení.

A to nechceme jíti do dalších důsledků pojetí, spatřující v časovém omezení úroků při rozvrhu dle § 216 č. 4 odst. 2 exek. ř. pouhý odraz předpisu § 1480 obč. zák. o promlčení. Neboť tu bychom důsledně museli přiznávat úroky zásadně bez tohoto omezení a očekávati odpor oprávněné osoby proti úrokům zadrželým déle 3 let jakožto formu, kterou osoba oprávněná uplatní promlčení, k němuž přeci se nehledí zásadně — kromě zde nepraktického případu § 85 směn. zák. — z moci úřadu, nýbrž jenom k námitce oprávněné osoby (§ 1501 obč. zák.).

Tím dostali jsme se podle našeho soudu k prvku, jenž zásadně odlišuje ztrátu nároků na starší než 3leté úroky dle § 216 č. 5 odst. 2 ex. ř. při rozvrhu reálném (a v důsledku § 286 odst. 4 ex. ř.) i mobilárním od promlčení úroků v jiných právních poměrech dle § 1480 obč. zák.

Jest jím právě okruh účastníků, kteří tam mají zájem na takovém či orom řešení časových mizí přiznaných úroků na rozdíl od právního poměru toliko mezi věřitelem na jedné straně a dlužníkem na straně druhé. Při rozvrhu nejvyššího podání, případně dražebního výtěžku, totiž není to dlužník, jenž by byl oprávněn uplatňovati promlčení úroků věřitelova nároku cestou odporu proti přihlášce dle § 213 ex. ř. Tomu by tak bylo pouze v případě hyperochy dle § 217 ex. ř. Leč na hyperochu dochází dle předpisu uvedeného právě pouze, jsou-li kryty i úroky starší než 3 léta zadrželé (§ 217 ex. ř.).

Proto jsou to pouze zadnější věřitelé, resp. knihovně oprávnění, právě vyjma dlužníka, kteří mají zájem, resp. legitimaci dožadovati se, aby nebyly přiznány takové starší úroky. Avšak tyto osoby nemohou uznáním způsobiti přetržení promlčení (dle § 1497 obč. zák.) a nemají ani právního prostředku, jak by se mohly i dověděti o tom, zda a od kdy jsou úroky takto promlčeny.

Ba nemají takto ani prostředků dověděti se, od kdy jsou úroky zadrželé, pokud jsou vyznačeny v pozemkové knize pouze sazbou, jak tomu jest právě při t. zv. dobrovolných, smluvních úrocích.

Z toho všeho jest patrné, že předpis o časovém vymezení úroků nikoli starších 3 let pro pořadí současně s jistinou dle § 216 č. 4 odst. 2 ex. ř. má funkci jinou než promlčení, jehož myšlenkovým základem jest obtížnost důkazu skutečností časově odlehlejších. Zde jde zřejmě o ochranu osob, knihovně za tím kterým právem zástavním jdoucích, aby totiž tyto osoby měly určitou nejzazší hranici, za kterou starší úrokové zadrželosti mohou pustiti se zřetele. Jinak by, poskytující zápůjčku či uzavírajíce jinaké právní jednání knihovní, musily býti daleko opatrnější při hodnocení knihovního předmětu co do jistoty pro jejich právo, jež bude zajištěno v druhém a dalším pořadí.

Správnost tohoto názoru podává se nejenom z toho, že déle 3 let za-

drželým úrokům nebere zákon možnost dojíti uspokojení vůbec, nýbrž § 217 ex. ř. jim poskytuje vůči dlužníku uspokojení bez časového omezení. A právě mezi dlužníkem a věřitelem má promlčení význam. Dále však byl by opačný výklad účelově nepravý, neboť by zcela nemístně rozšiřoval účinky určitého právního poměru, resp. právní skutečnosti, totiž promlčení a jeho přetržení, z přímých stran tohoto poměru, t. j. dlužníka a věřitele, na osoby jiné, t. j. na poměr tohoto k věřitelům dalším.

Dále pak se stanoviska procesního, resp. stanoviska řízení exekučního, rozmnožoval by se, jak již bylo řečeno, skutkový podklad, jenž může být jako sporný, podnětem k odkazům na pořad práva dle § 231 ex. ř. a tím by rozmnožoval případy, kdy rozvrhové usnesení proti procesní hospodárnosti není konečným slovem pro realizaci výtěžku dražebního.

Ona nejistota, co do rozsahu úroků, které přijdou v úvahu jako nároky docházející uspokojení současně s jistinou, odpadá zřejmě tam, kde jest z pozemkové knihy patrné datum, od něhož počaly běžeti, tedy prakticky při exekučních zástavních právech. Tu nebrání příkázání starších než 3letých úroků veřejná víra v úplnost knihovních zápisů a tedy ohled na zadnější věřitele, neboť tito již při zápisu seznají z knihovního zápisu předchozího práva, od kdy musí počítati s úrokovými zadrželostmi.

Opačný výklad by vedl k tomu, že by nejenom věřitelé z práv zapsaných na základě právních jednání, ale i oprávnění ze zástavních práv nabytých exekučně byli hospodářsky nuceni ke konci 3 roků při neplacení úroků naléhati na realizaci zástavy, tedy většinou na dražbu (neboť tu asi by těžko nucená správa měla vyhlídky úspěchu). A může při tom jíti jen o váznutí úrokování, které by dlužník mohl překonat, kdyby současně nemusil platiti hrad úroky z „dobrovolných“ a exekučních dluhů.

Proto by bylo správné považovati shodně s rozh. Vážného sb. 325 úroky, u nichž jest z knih patrné, od kdy běží, jichž rozsah jest vzhledem k tomu a k sazbě úrokové, rovněž patrné z pozemkové knihy, určitelný kdykoli prostým početním úkolem bez skutkového rozhodování, za pohledávky samostatné, nesporně věřiteli příslušející, kde tedy odpadá zákonodárný důvod omezení na 3 léta před příklepem a tedy dle zásady: cessante ratiōe cessat lex ipsa, i tento předpis sám, aniž musíme řešiti, zda takové úroky spadají pod pojem úroků smluvních aneb zákonných, oproti nimž zdá se stavěti „úroky již rozsudkem přiznané“ i Kubeš na zmíněném místě (Rouček-Sedláček V. 966) při výkladu uvedeného dvor. dekretu z roku 1812 č. 1016 Sb. z. s.

III. Druhou otázkou, dotýkající se časových mezí úroků při reálném rozvrhu, jest určení doby, od které zpět jest počítati 3letou dobu § 216 č. 4 odst. 2 ex. řádu. Ježto zákon v uvedeném ustanovení výslovně připíná tuto časovou hranici k okamžiku příklepu, jde tu spíše jednak o úvahu o účelnosti takové úpravy, jednak o její důsledky pro otázky jiné.

Tu pak seznáváme z materialí, že zprvu nebyl to tento okamžik, od kterého jest 3leté úroky počítati, neboť podle vlád. návrhu (§ 215 č. 2 od. 2) měly býti v pořadí jistiny přiznány úroky „zadrželé ne déle než tři roky před posledním rokem rozvrhovým“ (Materialie I. díl str. 424). Vysvětlivky k vlád. návrhu na str. 206 (I. díl str. 546 materialí) to opírají o úvahu, že dražba může ex post býti zrušena, že později se splácí nejvyšší podání a že dražební akt jest pouze předchozí podmínkou (Vorbedingung) uspokojení věřitelova, stejně jako jiná předchozí podmínka příklepu (?) jako zahájení dražebního řízení a pod. Dále doznávají vysvětlivky ty, že důsledně by bylo vycházeti tu z okamžiku, kdy se vyplácí podíly z nejvyššího podání, leč připomínají nemožnost určití předem dobu výplaty, ježto lze usnesení (rozvrhové) napadati opravnými prostředky (při čemž se

nezmiňují ani výslovně o odporu podle § 213 ex. řádu). Proto považují okamžik posledního rozvrhového roku za nejbližší skutečné výplatě.

To ponechal sice § 206 č. 2 odst. 2 návrhu permanentního výboru (Mater. II. díl str. 154) beze změny, ale pro přednostní nároky (nynější § 216 č. 2 ex. ř.) zavedl počítání ode dne udělení příklepu zpět, uváděje na str. 39 posudku (II. díl str. 48 mater.), že den dražby se nehodí k počítání veřejných dávek atd., neboť tyto postihují vydražitele teprve od příklepu a před tím postihující dlužníka.

Teprve § 216 společného usnesení (II. díl str. 777 mat.) zavádí pro úroky znění dřešní.

Starší pojetí hovoří patrně lépe praktické potřebě. Neboť není zde mezidobí, za něž úhrada úroků není zcela nesporná, anebo alespoň výpočet její není jednoduchý. Jde totiž o úroky právě za mezidobí mezi příklepem (a dražbou, pravidelně v jedno spadající, což zdá se přehlížeti zmínka vysvětlivek vlád. návrhu o předchozí podmínce a permanentního výboru o veř. dávkách) na jedné straně a rozvrhu, resp. jeho realizaci na straně druhé.

Obtíž není u pohledávek, které přebírá vydražitel za srážku nejvyššího podání, neboť tu do příklepu úroky nese dlužník, pokud se týče rozvrhová podstata v užším smyslu, tedy nejvyšší podání nebo předražek, resp. propadlá částka při opětné dražbě. Další pak nese vydražitel a jejich úhrada nemá nic společného s rozvrhem. Za to ne tak jednoduchý jest případ, kdy i jistina se v rozvrhu přikazuje k hotovému zaplacení, takže s úrokovaním po příklepu nemá vydražitel co čirati. Tu běží o úroky za dobu od příklepu do výplaty. Pokud jde o dobu, po kterou nejvyšší podání, resp. rozvrhací podstata v užším smyslu, shora uvedeném, byvši složena jest v soudním depositu, jsou tu tyto úroky depositní; tyto rozvrhuje soud tak, že poukazuje depositní ústav, aby k obnosům přikázaným v rozvrhovém usnesení k hotovému zaplacení, připočetl poměrnou částku narostlých úroků.

Jde tu dále o obtížnější otázku úroků od příklepu do doby složení splátek nejvyššího podání do depositního ústavu; ty má platiti vydražitel, je- muž předpis § 152 odst. 3 ex. ř. nařizuje zúročení splátek těch za dobu uvedenou.

Podle tohoto předpisu spadají obojí úroky ty do rozvrhové podstaty. Z toho vyvozuje se často, že se připočtou tyto — a mnohdy i shora uvedené „depositní“ — úroky k rozvrhové podstatě v užším smyslu a přikazují se na účet přihlášených pohledávek. t. j. na účet jistiny, útrat a úroků ne starších 3 let před příklepem, takže při tom věřitel přednější na úkor zadnějšího přichází o úroky za mezidobí od příklepu do rozvrhu, resp. realizace. Správně v tom směru jest rozh. Nowackovy sb. nová řada č. 84, 303 a 491. Aby tyto komplikace byly odstraněny, bylo by vhodné zavésti opět to, co chtěl vlád. návrh ex. řádu, t. j. počítati 3leté doby úroků podle § 216 č. 4 odst. 2 ex. ř. nazpět nikoli od příklepu, nýbrž rozvrhového roku.

Překážkou zákonnou není ani předpis § 171 odst. 2 ex. ř., dle něhož nejpozději 8 dnů před dražbou nutno přihlásiti pohledávku s tím, že opominutí platí za souhlas s převzetím z nejvyššího podání. Neboť to se týče pouze jistiny, nikoli příslušenství (§ 223 odst. 2 ex. ř.). Netřeba tedy příslušenství přihlašovati před dražbou, nýbrž postačí přihláška v řízení rozvrhovém, kdy jest již datum rozvrhu známé. Dalo by se ovšem namítnouti, že ani toto není dnem výplaty, jak shora uvedeno ve vysvětlivkách k vlád. návrhu (I. díl str. 546 mater.); leč právě tam zdůrazněno, že plně přesnosti nelze docíliti. Ostatně jí se přiblížíme značně, budou-li

i opravné soudní stolice zachovávatí předpis § 127 jed. ř., že jest usnesení vydati do 48 hodin, výjimečně nejdéle do 5 dnů.

IV. Konečně nemůžeme v této úvaze, kde jinak stavíme se, ač velmi neradi, proti mínění t. zv. panujícímu, přejítí i případ, kdy věřitel omylem uvede nesprávný den končící 3letou lhůtu § 216 č. 4 odst 2 ex. řádu a v důsledku toho i nesprávný den počátku jejího. Tu podle rozhod. č. j. R II 892/12 — Zentral-Blatt 542/12 — jest mu přikázati úroky pouze za dobu od nesprávně udaného počátečního dne do správně vypočteného dne, jímž tato končí, tedy podle § 216 č. 4 odst. 2 ex. ř. do dne přiklepu. Byť chyba byla sebe patrnější, jest přisvědčiti tomuto rozhodnutí, že nemá zákonného podkladu nějaká oprava přihlášky, zejména však vrácení přihlášky k doplnění podle §§ 84, 85 c. ř. s., § 78 ex. řádu; neboť nejde tu o formální vadu, resp. neúplnost, nýbrž závalu věcnou. Z tohoto rozhodnutí plyne i správnost názoru, že nelze přikazovati úroky tam, kde nebylo přihlášky vůbec, jak bylo pověděno shora, neboť to, že jsou zadrženy, nelze samo sebou předpokládati.

To jsou asi otázky, pojící se obecně k časovým mezím úroků při reálním rozvrhu. Další otázky, podávající se ze zvláštních přechodných předpisů o „moratoriu“ (v nejširším smyslu včetně zemědělského vyrovnání), bylo by vyhraditi úvaze zvláštní.

Dr. Jiří C e r m a n.

Výcvik správních právníků v Německu.

Výcvik pro vyšší správní službu ve všeobecné a vnitřní správě v Německu byl jednotně upraven nařízením z 29. června 1937, jehož provedení nebylo ihned možné zejména pro rozmanité poměry v mimopruských zemích a bylo uskutečněno teprve vydáním prvního prováděcího nařízení z 31. prosince 1937.

V úvodě prováděcího nařízení se vyznačuje cíl výcviku, jenž má vychovati správní odborníky se smyslem pro praktický život a okamžité nezbytné rozhodování, úředníky vybavené bohatými vědomostmi a schopné tvůrčího, lidového vedení správy. Čekatelé musí býti proto národně-socialisticky založeni, pevného charakteru, vědomi odpovědnosti a ochotní k obětavé práci pro společenství.

Výcvik zahrnuje vysokoškolské studium a přípravnou službu. Vysokoškolské studium končí po 3 letech první právnickou zkouškou, přípravná služba, trvající nejméně 3 roky, druhou zkouškou. Z toho trvá výcvik u soudu 7 měsíců, u správních úřadů 2 roky a 5 měsíců.

Kdo chce býti ustanoven vládním referendářem, musí se pro budoucí povolání účelně připravovati již během vysokoškolského studia. Má věnovati ve zvláštní míře pozornost základům národněsocialistického státu, všeobecné státovědě, ústavnímu a správnímu právu, finanční vědě, národnímu hospodářství, selskému právu, sociálnímu právu, rasové nauce a má se účastniti příslušných písemných cvičení (seminářů, pracovních společenství a pod.). Doporučuje se, aby student během prázdnin prohluboval studium praktickou činností ve veřejné správě nebo v hospodářském životě.

Kdo se hodlá věnovati správní službě, má v přihlášce k první státní zkoušce projevití přání, aby předmět jeho domácí práce byl zvolen z práva německého státu a jeho vývoje, ze základů veřejné správy nebo z německého selského práva. Jinak pro vysokoškolské studium platí ustanovení řádu o justičním výcviku ze 4. ledna 1939, o kterém jsme referovali v tomto časopise na str. 153 a d.

O převzetí do přípravné služby správní může žádati pouze ten, kdo

vykonal jako soudní referendář nejméně sedmiměsíční výcvik u úředního soudu. Vedoucí výcvikového úřadu, jichž jest 29 a jimiž jsou vládní představitelé, krajský hejtmanové, zemští ministři a říšští mistodržící, dá ústně přezkoušet vedoucím výcviku osobnost, schopnosti, znalosti a vhodnost uchazečů. Rozhovor se má vztahovat na všeobecné vzdělání, právo německého státu a jeho vývoj, základy veřejné správy, státní vědu a německé, zejména novodobé dějiny. Dále se uchazeči představí, pokud možno přímo vedoucímu výcvikového úřadu, jenž se o nich též podrobně informuje. Na základě jeho posudku rozhodne říšský ministr vnitra o přijetí.

Jmenováním se stává vládní referendář odvolatelným úředníkem všeobecné a vnitřní správy na nesystemizovaném místě. Poskytnutí vyživovacího příspěvku je upraveno zvláštním výnosem.

O výcvik referendářů pečuje a dohled nad nimi obstarává u výcvikového úřadu, jemuž byl referendář přidělen, zvláštní, schopný úředník vyšší služby jako vedoucí výcviku. Má nejméně dvakrát týdně přednášet referendářům a cvičiti s nimi, ukládati jim písemné práce a tím podporovati jejich praktické školení a vědecké vzdělání ve všech oborech správního úředníka. Hospodářské znalosti svěřenců prohlubuje prohlídkami blízkých podniků. Vysvětluje jim všechny důležité politické, sociální, hospodářské a správní otázky. Zvláštní váhu klade na finanční vědu a právo.

Referendář je tak cvičen k samostatné, duševně jasné práci, konané s radostnou odpovědností. Vedoucí se má stýkati s referendáři i mimoúředně a dbáti na dobré kamarádství.

Přípravná služba počíná jednoměsíčním zaměstnáním u výcvikového úřadu. Po něm následuje služba u zemského rady, jež trvá jedenáct měsíců. Při ní musí býti bezpodmínečně zajištěny důkladné a odborné uvedení do okruhu působnosti a dozor, úzký styk se soukromenci a orgány strany, podpora hospodářského a sociálního porozumění. Je-li zemský rada zároveň vedoucím územní korporace, budiž referendář i v tomto směru zacvičen, zejména budiž přibrán k účasti při schůzích krajských korporací. Podle možnosti budiž též zaměstnán záležitostmi spořitelnictví.

Období výcviku u zemského rady má v prvé řadě umožniti úsudek o vhodnosti referendáře k úřadu správního úředníka. Proto jednomu zemskému radovi má býti zásadně přidělen pouze jeden referendář. Doporučuje se, aby koncem tohoto výcvikového období bylo referendáři přiděleno samostatné vyřizování jednotlivých dílčích úseků, případně též zastupování zemského rady na kratší dobu, je-li tento zaneprázdněn.

Dále následuje pětiměsíční výcvik v obecní správě, pokud možno v menším městě, jenž doplňuje výcvik u zemského rady seznáním zvláštních obecních úkolů, především obecního finančního a podnikového hospodářství. Připouští-li to stav výcviku a schopnost referendáře, může býti tento pověřen přechodným zastáváním úřadu v obecní službě (na př. zastupováním starosty).

Výcvik pokračuje službou ve státní policejní správě po dobu 1 měsíce a tříměsíční službou v úřadech zvláštní správy, na př. v sociální správě (v úřadovnách říšských pracovních důvěrníků, v úřadech práce), v hospodářské správě (v hospodářských, průmyslových a obchodních a řemeslnických komorách), zvláště v bankách, spořitelnách, zemědělských úvěrních ústavech, v říšském vyživovacím ústavu nebo v hospodářském podniku středního rozsahu.

Zbývajících osm měsíců zacvičuje se referendář opět u výcviko-

v ě h o ú ř a d u v nejdůležitějších oborech (na př. samosprávném, hospodářském, policejním, ve správním soudnictví). Z oborů, k nimž nebyl přidělen, dostává vhodné případy k vypracování.

Během přípravné služby se mají referendáři účastniti učebního běhu v říšském táboře pro úředníky.

Na konci každého výcvikového oddílu se vyjádří přednosta úřadu, ústavu nebo podniku, v němž byl referendář zaměstnán, o jeho vhodnosti pro správní službu a zvláště zhodnotí jeho praktické a vědecké schopnosti, výkony, charakter a politické chování. Tato vyjádření spolu s podrobným posudkem vedoucího výcviku a s dobrozdáním vedoucího výcvikového úřadu se připojí k přihlášce k velké státní zkoušce.

Po ukončení přípravné služby posoudí výcvikový úřad, zda referendář má býti navržen k velké státní zkoušce. V záporném případě rozhodne říšský ministr vnitra o délce a způsobu prodloužení přípravné služby. V kladném případě připustí referendáře k druhé zkoušce, která se koná u jednotného říšského zkušebního úřadu pro vyšší správní službu, podřízeného přímo říšskému ministru vnitra.

Zřízení říšského zkušebního úřadu pro vyšší správní službu, jeho činnost a provádění velké státní zkoušky bude upraveno zvláštním předpisem. Nařízením z 29. června 1937 bylo rámcově stanoveno, že velká státní zkouška se skládá ze zkoušky písemné a ústní. Vztahuje se na základy národnosocialistického státu, dějiny německého národa, právo národa a státu, ústavní a správní právo, finanční vědu, selské právo, pracovní právo, národní hospodářství, právo německé kultury a základy občanského práva a trestního práva.

Po složení velké státní zkoušky je vládní referendář jmenován vládním asesorem, a to, jsou-li splněny všechny zákonné předpoklady a je-li způsobilý, na dožití a na systemisovaném místě. Jsou-li proti jeho schopnostem nějaké námitky, zůstává ustanoven do odvolání, na nesystemisovaném místě. Jeho definitivní ustanovení je podmíněno dalším osvědčením v praxi.

Asesoři, kteří se podrobili velké státní zkoušce podle ustanovení řádu o justičním výcviku, mohou navrhnouti říšskému ministru vnitra převzetí do zkušební služby všeobecné a vnitřní správy. Zkušební služba trvá 1 rok a koná se u úřadů vnější služby. Osvědčí-li se asesor, je rozhodnutím říšského ministra vnitra převzat jako „vládní asesor“.

Těmito ustanoveními však není vládním referendářům vyhrazen monopol pro dráhu správních úředníků, neboť kromě justičních asesorů, jak již byla zmínka, mohou se státi úředníky i ti, kdož bez předepsaných zkoušek jsou jinak zvláště schopní a zastávají svěřený úřad pět let. Posléze je umožněn přechod úředníků střední služby do vyšší kategorie vyšší služby.

Nový výcvik vyšších správních úředníků jest **všeobecný** a činí právníka schopným, aby mohl převzítí každou činnost ve správě. Tím byl učiněn i krok k jednotě správy.

Dr. L. S v a t u š k a.